

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljati pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

GORICA

Upravištvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od četrtoštopne pete vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

Vlada
in dež. gospodarstvo.

V članku, v katerem smo pisali o saniranju deželnihih financ, smo omenili, da bi bila 3. točka 4. paragrafa načrta zakona o nakazanju državnih prispevkov posameznim kronovinam za Goriško, posebno za goriške Slovence neugodna. Ta točka pravi, da državni prispevek dobijo one dežele, katere se zavžejo med drugim, da uredijo potom zakona proračun za deželni zalog in za one druge zaloge, ki so v deželni upravi, uvedejo ravnotežje v deželno gospodarstvo ter dajo poročstvo za kritje rednih izdatkov potom rednih dohodkov.

Te pogoje sprejmejo lahko druge dežele, ki imajo šolske, cestne in bolniške zaloge v svoji upravi; nikakor pa jih ne more sprejeti goriška dežela, kajti s tem bi bila izročena večina naših okrajev za prihodnjih deset let na milost in nemilost svoji usodi. Opetovano smo že naglašali, da naše deželne finance niso toliko potrebne sanacije, nego naše okrajne in občinske. Težišče naše finančne mizerije leži v okrajnem in občinskem gospodarstvu in ne v deželnem. Prvo dvojje je treba pri nas preosnovati, okrajem in občinam je treba pomagati, ako hočemo naše ljudstvo razbremeniti. — Z drugimi besedami rečeno: Treba je, da dežela prevzame, kakor smo že zadnjič rekli, v svojo oskrbo, oziroma na breme deželnega zalog, stvari, ki so občnega pomena in ki spadajo v področje dežele: ljudsko šolstvo, prometna sredstva in zdravstvo (bolniški stroški). S pogojem, da dežela to prevzame, je potrebna in vredna državnih prispevkov. V nasprotnem slučaju naj gredo ti prispevki v okrajne in občinske blagajne, ki dandanes plačujejo navedene tri stroke.

Dežela nalaga in pobira le 20 odstotne doklade na realni davek in 30 odstotne na obrtnino, 100 odstotne (po leg 20 odstotne za ljudsko šolstvo) na užitnino in 4 K na pivo. S tem izhaja lahko in dobro, posebno če ostane pobiranje užitnine v sedanji režiji ali pa preide v deželno. Se ve, da bi ne škodovalo tudi naši deželni upravi, ako bi se njeni dohodki zvišali, ne da bi ji bilo treba nalagati novih doklad; toda neobhodno potrebna ta pomoč ni. Neobhodno potrebna pa je okrajem in občinam, ki ginevajo pod težo šolskih, cestnih in bolniških doklad.

Goriška okolica plačuje 35 od sto za skladovne ceste, 80 od sto za ljudsko šolstvo in povprek 100 od sto za občinske potrebe, med katerimi zavzemajo bolniški troški prvo mesto; povprek plačuje torej — ne oziraje se na deželne doklade — nad 200 od sto, dočim je dognala enketa za zboljšanje deželnihih financ, da znašajo povprek vse doklade na državne davke povseh drugih deželah v Avstriji — približno 120 od sto. Na Tolminskem in v Sežaniščini je to razmerje še neugodnejše.

Ti statistični podatki so pač neovergljiv dokaz za našo trditev, da je treba pri nas pomagati okrajem in občinam, ako hočemo davkoplačevalca razbremeniti.

Vkljub temu, da bi bili državni prispevki po načrtu ministerstva drugim kronovinam ugodnejši nego naši deželi, protivijo se mnoge dežele vladnemu projektu.

Jedni pravijo, da vlada obdači posebno nižje ljudstvo, ako poviša davščino na žganjine in pivo, dočim bi boljši sloji prebivalstva ostali neobremenjeni; zato so proti vladni predlogi. Drugim zopet ni prav, da bi vlada zvišala davščine z izgovorom, da hoče deželam pomagati, dočim bi obdržala lep del novih dohodkov zase. Ti pravijo, naj vlada prepusti rajši deželam pravico, da si same pomagajo.

Zopet so pa taki, ki pravijo, da to, kar vlada namerava, je le paljativno sredstvo, ki pomaga iz začasne zagate; a stalno se ne sanirajo na ta način deželne finance. Urok slabim deželnim financam, tako trdijo zadnji, tiči v svoječasnem postopanju države napram deželam, ko jim je naložila dolžnosti, ne da bi bila skrbela tudi za vire dohodkov v pokritje tozadevnih stroškov.

Izdala je zakone, da se morajo povsod osnovati ljudske šole, po svojih organih skrbi tudi, da se ti zakoni točno izpolnjujejo; ni skrbela pa zato in ni se poprašala, kako naj dežele in ljudstvo krijejo tozadevne stroške. Izdala je cestne postave, zaukazala, da se morajo povsod osnovati cestni odbori, ki imajo dolžnost skrbeti za dobre ceste, a se ne zmeni za to, od kod naj ti odbori jemljejo denar v pokritje zadevnih stroškov. Isto tako je naložila deželam, okrajem ali občinam skrb za nepremožne bolnike, a se ne zmeni za to, kje naj ti činitelji zajemajo sredstva v pokritje zadevnih stroškov.

V tem tiči kal boleznih deželnihih financ, pri nas pa okrajnih in občinskih. Če hoče vlada odpomoči stalno tej mizeriji, mora najprej te uzroke odstraniti, drugo pride potem samo ob sebi.

Če nosi Nemčija 40 od sto vseh stroškov za ljudsko šolstvo; če daje Francija v to svrhu na leto 222 milijonov frankov, zakaj ne bi jih tudi naša država posnemala. Tudi kar se tiče cest, smo mi zadnji. Druge kronovine imajo razmerno dosti več državnih cest nego naša dežela in dobivajo dosti več državne podpore za okrajne ceste nego mi, dasi radi priznavamo, da se je v zadnjih letih v tem oziru mnogo storilo. Vendar pa smo bili prej neizmerno zanemarjeni in skrajni čas je bil, da se je vlada tudi na nas spomnila. Dežela naj torej prevzame v svojo oskrbo ljudsko šolstvo, prometna sredstva in zdravstvo ter naj dobi državne prispevke, ki se ji občejujejo. Ako dežela prvega ne stori, naj se razdelijo omenjeni državni prispevki med okraje in občine.

„Kmečki glas“ slepi
kmeta.

Mi smo konstatirali, da agrarni voditelji niso izpolnili obljub, s katerimi so pitali pred zadnjimi deželnozhorskimi volitvami kmečke volilce. Obljubljali so v „Kmečkem glasu“, da bodo pričeli koj po volitvah ustanavljati zadrage, po katerih se bo kmet razdolževal; a takih zadrug niso ustanovili, četudi je preteklo od zadnjih volitev že celo leto. To smo pribili in rekli, da so bile tozadevne obljube le volilne limanice.

Na to očitjanje ni odgovoril „Kmečki glas“!

Agrarnim voditeljem smo tudi očitali grdo nedoslednost, ker so ustanovili sami novo posojilnico — kmečko banko —, čeprav je pred volitvami predbivalo njih glasilo „klerikalcem“, da ustanavljajo le posojilnice, po katerih se kmet le zadolžuje, a ne razdolžuje.

Tudi na to ni „Kmečki glas“ nič odgovoril. Mi smo pribili dejstvo, da so bili skoro vsi sedanji odborniki „Kmečke banke“ še pred kratkim zagrizeni liberalci in da so med odborniki te banke tudi taki gospodje, ki se izvoljeni v izvrševalni odbor Gabrščekove liberalne stranke.

Tudi tega ne taji „Kmečki glas“.

Trdili smo, da je nova posojilnica „Kmečka banka“ brezpotrebna, ker je goriška dežela itak že preprežena z rajf-eisenovkami in kmečkimi posojilnicami in ker imamo tudi v Gorici že 3 slovenske denarne zavode, ki zadostujejo vsem potrebam goriških Slovencev. Vendar pa smo pripomnili, da bomo peli slavo ustanoviteljem „Kmečke banke“, če bo ta nova posojilnica posojala kmetom denar za nižje obresti kakor n. pr. Centralna posojilnica.

In kaj je „Kmečki glas“ na to odgovoril? To trobilce goriških liberalcev, ki so smuknili kar čez noč v agrarno obleko, ker je Gabrščekov liberalizem dandanes že preveč diskreditiran, nam podtika „najgloblje zaničevanje kmečkega stanu in zavist napram kmetu“ ter nam odreka humaniteto in demokratizem. Vrhunec nesramnosti je doseglo to žalostno glasilo naših „kmetov“ v fraku z očitjanjem, da z napadanjem „Kmečke banke“ žalimo, napadamo in zaničujemo cel kmečki stan ter ga slikamo za nezmožnega in nepotrebnega. S čim hoče dokazati „Kmečki glas“ to svojo nesramno laž?

**Iz oglasa „Kmečke banke“ je razvidno, da zahteva ta banka od posojil-
više obresti kakor Centralna posojil-
nica,** kajti ta daje posojila na vknjižbo po pet in en četrť od sto, „Kmečka banka“ pa po pet in pol od sto. Posojil na mesečno odplačevanje ne daje „Kmečka banka“. — In vendar so za kmeta posojila na amortizacijo najprimernejša! Ta način odplačevanja je uvedla „Centralna posojilnica“ že davno; od vsakih sto kron plačuje dolžnik skoz pet let dve kroni na mesec in koncem petega leta so plačane obresti in dolg.

„Kmečka banka“ torej ne nudi kmetom niti tega, kar jim nudi „Centralna posojilnica“. Ustanovila se ni vsled realne potrebe, ampak le iz političkih strankarskih ozir, da bi imeli gospodje „liberalci v agrarni obleki“ našega kmeta pri volitvah na vrhvi. Seveda gospodje tega direktno ne priznavajo; v svojem glasilu celo farbajo, da je „Kmečka banka“ ustanovljena za to, da ohrani kmetu vsestransko svobodo napram drugim stanovom ter ga reši odvisnosti in klečeplaztva napram istim.

Ta pesek je tudi za „nerazsodno maso“ predebel!

Dopisi.

Od nekod (Spričevalo „kmečkemu“ uredniku „Glasu“) Uh! Tako sem jezen, da bi si nos odtrgal! Že pol leta učim tega človeka! Pa niti enkrat da bi pametno odgovoril na

moja vprašanja. Saj sem Vam prej pravil, da kuta ne napravi meniha in tudi urednika ne. Imejte zdaj. Jaz moram dati dvojko za včerašnjo po kveko agrarnega glasila. In ako ne reši ugodno danih mu vprašanj do četrťka v tem listu, porinemo v kurnik njega in njegov kikiriki ter bomo tirjali povnitev svoje naročnine. Omenil sem že enkrat, zakaj bi ne priskočili uredniku na pomoč agrarni matadorji dr. Franko, davkar, Sočebčan, ko vidite, da se potaplja. Vsi bi se morali zavzeti, da bi potegnili prosluli agrarni voz iz kaluže.

Pišete, da isti trgovec agitira v Štandrežu za svojega sina. On je samostojen in zmožen, da dene očeta in Vas, urednik v koš. Ravno tako Štanderžci s svojim lepim blagom ne potrebujejo Vaše šole. Kaj je torej početi! Le njih je treba posnemati, nikar pa da bi oni za vami letali, ter Vas prosili miloščine.

Iz Rutarjev v Brdih. — „Il Popolo“ je prinesel v zadnji številki dopis od tukaj (Ruttars), kateri nam pove, da misli okrajni c. kr. šolski svet gradiščanski zidati novo šolo, razume se, za otroke furlanskih starišev v Zenkovem (Venco imenujejo Furlani). Prav veseli nas, ako dobe otroci potrebnega poduka — kje so pa tisti otroci? Tukaj v Rutarjih imamo že furlansko šolo, dasi nas je okoli 53% Slovencev, ki nimamo nobene. Ako pomislimo, da je v Rutarjih okoli 600 duš z Zenkovem vred, sprevidel bo vsak, da zadostuje ena šola. Ali je gradiščanski c. kr. okr. šol. svet tako bogat, da lahko zida Zenkovcem recimo za 20 otrok novo šolo? Kak „Štalon“ je pa sezidal v Hruševlju za dvorazrednico. In v Medani kako luknjo imajo za šolo — dvorazrednico? Rečemo, da je to avstrijski škandal. Hoče morebiti okr. c. kr. šolski svet slovenski del davkoplačevalcev nalašč zanemariti? — Dopisnik se zgraža v koncu dopisa all' invadente slavismo“. Revež! Pred smo bili mi tukaj kakor on in bomo še! Bolje bi rekel, da mi trpimo tukaj radi nasilstva nestrpnih „Legašev“ iz Kormina in da je njih nastop brutalen v narodnem obziru. Sicer je pa dopisnik „regnikolo“, ki je naš kruh!

Politični pregled.

Državni zbor.

V včerašnji seji je poslanska zbornica nadaljevala in dokončala razpravo o nujnem predlogu, naj komisija preišče razmere pridelovalcev pese. Predlog je bil vsprejet. Nato je utemeljeval poslanec Masaryk nujnost svojega predloga tičočega se veleizdajniškega procesa v Zagrebu. Govornik je opravičeval kompetenco državnega zbora, da se bavi s to stvarjo, izlasti oziroma na to, ker se obdolžuje tudi avstrijske Slovence, celo državne poslance, da so se udeležili namišljene veleizdajniške organizacije. Masaryk je dokazoval, da v sedanjem procesu ni bil niti formalno niti stvarno podan dokaz o kaki veleizdajniški organizaciji na jugu države. — Posl. Masaryk bo nadaljeval svoja izvajanja na prihodnji seji, ki se bo vršila v torek. — Začetkom seje so vložili poslanci dr. Šusteršič, dr. Krek, vitez Vuković in tovariši nujni predlog, 1. naj se izreče

*) In v Kožbani kje je šola? Gospodine pomiluj!

vladi nezaupnica radi koncesioniranja madžarske agrarne banke v Bosni; 2. naj se koncesija tej banki proglasi za nično in neveljavno in 3. naj vlada preskrbi, da se bosanske kmetije obligatorno razbremene z državnimi sredstvi.

Anekdotični odsek.

Odsek je odklonil resolucijo, ki je bila naperjena proti avstrijski vladi radi postopanja v vprašanju agrarne banke. Istotako resolucijo, ki zahteva uničenje privilegijev, ki so bili dovoljeni bosanski agrarni banki, sprejel pa je resolucijo Redlich, na podlagi koje izrazi zbornica pravno prepričanje, da je mogoč odkup kmetov le obligatornim načinom, pomočjo javnega kredita, ter da se ne sme dopustiti notiranje obligacij agrarne banke na avstrijskih borzah. Istotako je sprejel odsek resolucijo Morsey in Gessman, po koji slednji si pridržava avstrijska vlada največji upliv na poslovanje bosanske agrarne banke, osobito glede garancij dežele, ter resolucijo, ki zahteva najširjo samoupravo za Bosno, posebno v vprašanju železnic.

Kljub temu, da je včeraj vlada v bosanskem odseku nekako zmagala, so v parlamentarnih krogih mnenja, da je dobila vendarle močan udarec, ker je morala delati z absentiranjem nekaterih odsekovih članov. Brez tega bi vlada bila gotovo propadla. Položaj vlade je zato jako težaven in splošno se priznava, da če se hoče vlada rešiti, mora poskusiti hitro dobiti od zbornice proračunski provizorji, potem pa poslati drž. zbor na počitnice. Niti govora ni o tem, da bi bili rešeni finančni načrti vlade, vsled opozicije agrarcev pa tudi ne bo spravila vlada pod streho rumunske trgovinske pogodbe.

Proračunski odsek.

Proračunski odsek je razpravljal o proračunu trgovinskega ministerstva.

Posl. Battaglia je izjavil, da Poljaki ustrajajo na izvršitvi zakona o vodnih cestah. Posl. Kramar je omenil znani poštni odlok, s katerim da je bil kršen zakon. Trgovinski minister dr. Weisskirchner je izjavil, da je vlada po zakonu dolžna graditi vodne ceste. — Vlada predloži najprej izgotovljen načrt donavsko-odenskega kanala, katerega gradnja bo stala 360 milijonov. Odgovarjajoč na izvajanja poročevalca Vukovića glede pristanišnih del v Trstu, je minister omenil, da se je v tem pogledu storilo veliko že v prejšnjih letih in da je letos uvrščen primeren viši kredit za dogradnjo tržaških pristaniških naprav. Treba je sicer odkrito priznati, da smo v mnogem zaostali, vlada pa si hoče prizadejati, da zadosti zahtevam modernega prometa.

Bienert proti Burianu.

V sredovi seji anekdotičnega odseka, v kateri je bil glavni predmet madžarska bosanska banka, je minister-ski predsednik Bienert zvrčal vso krivdo na skupnega finančnega ministarja Buriana ter rekel, da omenjena banka ne dobi privilegij, dokler ne bo de o tem sklepal bosanski deželni zbor. Sodi se, da skupni finančni minister Burian kmalu odstopi. Kot njegov naslednik se imenuje grof Zischy.

Nastič vržen iz poslanske zbornice.

V torek je prišel v poslansko zbornico na Dunaju znani provzročitelj škandaloznega procesa Gjorgje Nastič, oni Nastič, ki je podal hrvaškemu banu baronu Rauchu in njegovi vladi stvarino za vpriporitev veleizdajniškega procesa. Prišel je v poslansko zbornico najbrže zaradi tega, da bi čul, kako se bo v našem parlamentu razpravljalo o Masarykovem nujnem predlogu v zadevi tega procesa. Ko so ga opazili časniki v poslanski zbornici in sicer na prostoru, ki je za časnikarje odmenjen, so zagrali isti hrup proti Nastiču in ga tako rekoč vrgli iz poslanske zbornice. Klicali so mu, da nima nič opraviti med poštenimi ljudmi. Nastič si bo zapomnil, kdaj je bil v avstrijskem parlamentu. Kaj je mislil, da je na Hrvaškem?

Nemška cesarska dvojica v Pulju in na Dunaju.

Nemška cesarska dvojica je na ladji „Hohenzollern“ prišla v četrtek v Pulj, kjer so ju sprejeli z vsemi vojaškimi častmi. Naše vojno brodovje je šlo cesarski dvojici nasproti.

Ko se je cesarska ladja približala Pulju, so s trdnjav bobneli strelci in neštevilno ljudstva se je zbralo na obrežju. Cesarsko dvojico je sprejela v Pulju nadvojvodinja Marija Josipina, ki je prišla z brionskih otokov, nadalje poveljnik avstrijske vojne mornarice grof Montecucoli, namestnik princ Hohenlohe, pristaniščni poveljnik Ripper, korni poveljnik Potiorek itd. Popoldne ob 4. in pol se je nemška cesarska dvojica podala na pomol v Pulju, kjer je bila zbrana duhovščina, častna stotnija vojakov, častniki, uradniki in mnogo ljudstva. Koj na to je dvorni vlak odpeljal cesarsko dvojico proti Dunaju. Proga od Pulja do Dunaja je bila skozi in skozi zastražena z orožniki. V Ljubljani se je dvorni vlak ustavil 5 minut. Vstop na peron je bil dovoljen proti vstopnicam, katere je policija izdajala. Postaja je bila strogo zastražena.

Nemška cesarska dvojica je prispe-la na Dunaj včeraj ob 10. uri predpoludne. Ulice, po katerih se je imela nemška cesarska dvojica peljati v cesarski dvorec, so bile vse okrašene. Na kolodvoru je pričakoval nemške visoke goste naš cesar v spremstvu mnogih nadvojvodov in nadvojvodinj ter drugih visokih dostojanstvenikov. Ko je nemška cesarica izstopila iz voza, ji je naš cesar poljubil roko, z nemškim cesarjem pa sta se trikrat poljubila. Po dovršeni predstavi na kolodvoru sta se naš in nemški cesar, kakor tudi ostali odpeljali v kočijah proti cesarskemu dvorcu. Ob straneh ulic, na katerih je tvorilo vojaštvo špalir, se je zbralo na tisoče občinstva, ki je vladarja burno pozdravljalo. Vojaške godbe svirale so prusko himno. Hladno in deževno vreme je še precej kalilo slavnost. — Pri gala-obeđu, katerega se je udeležilo poleg nemške cesarske dvojice in našega cesarja še mnogo visokih dostojanstvenikov, sta si vladarja napila. V njunih napitnicah sta posebno poudarjala važnost trozveze, ki se je posebno pri minulih homati-jah na Balkanu obnesla kot najboljša zaščitnica evropskega miru.

Dunajski mestni starešini v Sarajevem.

Na banketu, katerega je priredil zastop mesta Sarajevo na čast dunajskim mestnim starešinom, je sarajevski podžupan Mandić v svoji napitnici poudarjal, da se morati Bosna in Hercegovina priklopiti k Hrvatski.

Stavka poštne uslužbencev na Francoskem.

Na Francoskem so začeli poštni uslužbenci stavkati in sicer najprej v Parizu, potem v Lyonu in potem po vsem Francoskem. Podpirajo jih tudi brzojavni uslužbenci s pasivno rezistenco. Govori se, da se jim pridružijo tudi železničarji in električniki. Stavkujoče nameščuje francoska vlada z vojniki.

Dogodki v Turčiji.

V Turčiji so gospodarji položaja Mladoturki, ki obešaje kar po vrsti vse voditelje prejšnje sultanove vlade, ki so na sumu, da so bili v zvezi z revolucijo. Novega sultana Mehmeda V. so uže opasali z osmanskim mečem. Stari sultan pa je zaprt v Solunu. Kaj bodo z njim naredili se ne ve. Ogromne svote so našli v njegovi carigajski palači in mu zaplenili vse premoženje. Ta človek je uganjal strašne grozovitosti, tako, da še sedanjí sultan, njegov brat, je izrekel mnenje, da bi bilo najboljšje, da se ga usmrti.

Bivšega sultana Abdul Hamida baje postavijo pred vojaško sodišče. — Trde, da ima vojaška sodnija dokaze v rokah, da je Abdul Hamid nameraval povzročiti klanje v Carigradu.

Domače in razne vesti.

Gospodom naročnikom. — Prosimo one gospode, kateri niso še poravnali zaostalo naročnino, naj to prej ko prej store. Upravništvo.

Občni zbor „Slov. Sirotišča“. — Kakor je bilo napovedano, se je vršil v četrtek predpoludne občni zbor „Slov. Sirotišča“ v Gorici.

„Goriška zveza“ bo imela svoj občni zbor v četrtek dne 27. t. m. ob 10. uri zjutraj v posvetovalnici „Centralne posojilnice“. Popoldne po občnem zboru se bodo vršili razni pogovori o stvareh, katere treba ukreniti, da se združništvo na Goriškem še krepkeje razvije.

Zaloga „Goriške zveze“ se nahaja v hiši „Centralne posojilnice“ v bližini glavne pošte. Tam se dobi modro galico, žveplo, gumijeve vezi, otrobi, gnojila, klajno apno, lanene tropine in drugo. Naše vinogradnike opozarjamo posebno na modro galico, žveplo in gumijeve vezi, ki so najboljše zajamčene kakovosti.

V Gabrovici pri Komnu so bile dne 10. t. m. občinske volitve. Zmagala je S. L. S. z 11 pristaši. I sam je liberallec, pa še ta se spreobrne. Navzoč je bil c. kr. o. komisar. Liberalna stranka menda uloži utok. Toda upamo, da ostane pri tem. Kakor se vidi, je začelo ljudstvo tudi na Krasu vendarle odpirati oči, kar nas jako veseli. Živeli!

Krojaški tečaj v Kanalu. — Oskrbništvo zavoda za pospeševanje obrti v Gorici priredi v Kanalu tečaj za krojače in sicer v slovenskem jeziku od 7. junija do 3. julija t. l.

Poduk bo brezplačen in bode trajal 4 tedne.

Podučeval bode strokovni učitelj oddelka za pospeševanje obrti c. kr. ministerstva za javna dela Matija Kunč, vsak dan po 4 ure.

Poduk obsega vsa važna strokovna krojaška dela n. pr. kako je treba mero vzeti, risati, delati vzorce, prirojevati itd.

Število udeležnikov tečaja ne sme biti manje od 14 in ne večje od 30.

Tečaja se lahko udeležijo krojači iz celega kanalskega okraja; kdor se namerava udeležiti tečaja, naj se oglasi do 28. t. m. pri oskrbništvu zavoda za pospeševanje obrti v Gorici ali pri županstvu.

Kanalsko županstvo se vabi, da pozove tamošnje krojače, naj se obiloštevilno priglase za obiskovanje imenovanega kurza.

Pričakuje se, da se županstvo resno zavzame za stvar, ker je le ta velike važnosti ne samo za pojedinca nego za celo občino.

Vabi se istočasno županstvo, da stavi na razpolago primerno učno sobo ter da skrbi za čiščenje in razsvetlavo iste. Naj se tudi priskrbi primerno število miz z horizontalno ploščo ter šolsko desko.

Čevljarski tečaj v Ajdovščini.

Oskrbništvo zavoda za pospeševanje obrti v Gorici priredi v Ajdovščini naprošeni čevljarski tečaj od 1. junija do 3. julija t. l. ako bi bilo županstvo voljno priskrbeti potreben prostor za poučevanje ter sprejeti tudi skrb za snajenje in razsvetlavo istega, kakor tudi za primerno število miz z vodoravno ploščo in za jedno šolsko desko.

Pouk se vrši brezplačno in bode trajal 5 tednov.

Poučeval bode po pet ur na dan (pa le v delavnikih) strokovni učitelj gospod I. Hulka, katerega pošlje na lice mesta c. kr. ministerstvo za javna dela na Dunaju.

Pouk je teoretičen in praktičen in obsega vse važne ročnosti čevljarskega rokodelstva kakor: jemanje mere, rezanje uzorcev, strokovno risanje, krojenje, prirejanje nadplatov i. t. d.

Število udeležencev tečaja ne sme biti pod 18 in ne nad 30.

Tečaja se udeležijo lahko tudi čevljarji iz okolice.

„Kmetov prijatelj“, list, ki ga izdaja deželni odbor za naše kmetovalce ima v št. 9. sledečo vsebino: 1. Živino-reja: Spomladna menjava v krmljenju. Pravila za goveji hlev. Kako je spoznavati govedo. 2. Kunčjereja: Krmljenje in odreja kuncev. 3. Poljedelstvo: Šteti z zemljo. Kako je zatirati bramorja. 4. Razno: Deželna kmetijska šola. Izlet dijakov slov. kmetijske šole na Kras. Najboljši pripomoček proti hrošču. Pisani travniki. Iz Idrskega.

„Kaj pa je tebe treba bilo?“

Značilno svojstvo g-a Č-ja je lahkoba, s katero se naenkrat prilagodi razmeram ene ali druge stranke. Danes je pristni „klerikalec“, obožuje vse, kar je klerikalnega, in proklinja vse, kar je liberalnega. Jutri je že ves izpremenjen. Kdor ga opazuje, ga ne more več izpoznati. V liberalnih krogih se giblje kot veterani, žvižga na vse, kar je včeraj na račun liberalcev nazabavljajal in ne najde na vsem, kar je včeraj z ognjem trdnega prepričanja hvalisal, niti trohice več dobrega. Kakor s strankami tako ravna z njih denarnimi zavodi. Je leto in dan, ko mu je bila „Central. posojilnica“ vzor, da jo je naprosil celo, dovoljenja za prakticiranje svojega sina, zdaj ima za njo v „Soči“ le grajalno besedo, se drgne ob nje predsednika in mu tako vrača prejete prijaznosti. „Centr. posojilnici“ očita, da ni postopala s Čitalnico blagohotno, sam pa priznava, da je posodila Čitalnici 1500 K in ni od nje zahtevala proti običaju denarnih zavodov nikake garancije. In to ni dobrohotnost! Ali g. Č. je toli naiven, da je menil rabiti to dobrohotnost za Čitalnico tudi še dalje, ko je prepeljal Čit. v lib. tabor. Ker jo je g. Č. potisnil s tem v liberalno službo, je Čitalnica zapravila pravico do te dobrohotnosti in kot nasprotnica naše stranke je mogla pričakovati, da se ne postavi za njo v nevarnost niti en vinar našega denarja, kamo li 1500 kron! Če predsednik g. Č. ni hotel drugod iskati posojila za svoje društvo, naj bi bil prevzel pa on poročstvo, saj to bi bil naredil lahko brez skrbi, on, ki vidi Čitalnico že zdaj tako „cvetočo“. Če pa so ta „cvetočnost“ le prazne besede, če g. Č. drugačno sluti nego govori, potem je ravnala „Central.“ previdno (kakor on) in nikakor ne brezobzirno, kakor ji on predbaciva. — Na Č-jevo hvalisanje Gabrščekove „Trg.-obrt. zadruga“, da žrtvuje denar za različna narodna društva, odgovarjamo mi to-le: Kakor bivša naša „Ljud. pos.“ ima tudi naša „Centr. pos.“ namen, pomagati našemu ljudstvu iz denarnih zadreg. „Trg.-obrt. zadruga“ ima pa zdaj očitni smoter podpirati strankarstvo liberalne stranke, naravno torej, da žrtvuje denar za „narodna“ društva“, t. j. **izključno liberalna**, in če bi tega ne delala, bi ne imeli liberalci večine mestnih slov. društev v svoji oblasti. To je pač njih zadnja trdnjava! Tema različnima svrhama odgovarja tudi različno obrestno merilo obeh denarnih zavodov. G. Č., ki se baha, da je le slov. rodoljub in ne strankar, bi moral ravno narobe hvaliti smoter našega den. zavoda, in ne liberalnega. Mi vsaj menimo, da ni nikakor prav, da žrtvuje den. zavod, v kateri se steka menda večinoma denar z dežele, ta denar za mestna in celo luksurjozna društva. Kaj ima ljudstvo na deželi od teh društev? Če jih meščanje hočejo imeti, pa naj si jih plačujejo! — Dalje hvali g. Č. Gabrščekovo „Trg.-obrt. zadruga“, da je blagohotno postopala proti slov. trgovcem s tem, da ni najemila za prodajalnice kar naenkrat visoko nastavila; ampak progresivno zvišala. Tako? Ali živi ta g. Č. res z glavo v mehu? Ali nič ne ve, da je „Trg.-obrt. zadruga“ najemnino za prodajalnice v „Trg. domu“ koj od začetka visoko nastavila? Ker pa ni mogla dolgo časa prostorov oddati, je najemnino znižala. Saj pripoveduje sam Gabršček, da je odprl svojo štacuno v „Trg. domu“, da bi ne ostali prostori prazni, in da še sam ni vedel, koliko bo za nje plačeval. O „blagohotnem postopanju“ „Trg.-obrt. zadruga“

proti slov. trgovcem bi pa znal marsikdo kaj povedati.

Ravno tak nevednež je g. Č. v tem, kar piše o pokojnem prelatu G. Mi smo bolje informirani in vemo, da je gosp. prelat nekemu našemu tudi izstoplemu somišljeniku, s katerim je več občeval nego z enim g-om Č-jem, izjavil trdni sklep, da izstopi tudi on iz Čitalnice. Da pa ni tega naredil, je krivo dejstvo, da je takrat obolel in potem umrl. G. Č. se je torej s svojim moralizovanjem le osmešil.

G. Č. piše: „Kaj je n. pr. g. M. svoječasno proti pev. društvu uganjal, je obče znano“. Mi: tako obče znano, da bi g. Č. sam pod prisego ne mogel ničesar povedati. G. M. se je uničevalnemu naskoku na njegov pev. zbor branil, kakor bi se bil branil tudi g. Č., če bi bil na njegovem mestu. Da je smatral za žalitev ignoriranje pri ustanavljanju pev. društva, je imel dovolj vzroka z ozirom na dejstvo, da je bilo slov. petje v Gorici skozi blizo 15 let do takrat na njegovih ramah. In če bi bil ob razporu stal v liberalnem taboru, bi bil igral gotovo pri pev. društvu glavno pevsko ulogo, kakor mu je bila tudi že pozneje ponujana (od dr. T.) in „Soča“ bi ga bila dalje hvalila, kakor ga je prej. Vse „uganjanje“ ni bilo torej drugega nego g-a M. neliberalstvo. G. Č. bi ne mogel dokazati niti enega slučaja, da bi bil g. M. kakemu pevcu ali kaki pevki rekel kdaj le besedico, naj ne hodi pet v pev. društvo. Na nasprotni strani se je pa sodelovanje v Čitalnici pri petju (celo pri dobrodelnih namenih!) ne le prepovedovala, ampak sledilo mu je celo izključenje! O tem „uganjanju“ pa g. Č. molči! Če hoče zdaj resnico podkrepiti, kar je „Soča“ nakopičila neresnice proti g. M., mu moramo poklicati v spomin, da je pa o resnicoljubji „Soče“ drugače sodil in govoril takrat, ko ga je grdo psovala.

G-u M. očita, da ni imel in nima nobene privlačne sile na mladino. Tako? Kako je bilo pa mogoče, da so se zbirali do pol. razkola okoli njega najboljši pevci in pevke; zadnje celo do zadnjega koncerta? In ob razkolu, ali se niso ločili od njega le zato, ker ni bil liberalec in ne zarad petja? Ali ni g. M. z malimi izjemami sam pevce vabil in zahvaljeval? G. Č. naj bi bil prišel kedaj tudi h kaki pevski vaji kot predsednik in bi bil slišal, kako so se pevci in pevke ponovno izražali proti g-u M.: „Mi hodimo pet v Čitalnico le zarad Vas“. Naj bi nam bil g. Č. povedal zaradi koga pa so hodili pevci v Čitalnico pet, ko niso bili društveniki?! Privlačno moč pa si pridobi pevovodja s pridnostjo, z natančnostjo, s požrtvovalnostjo in lepim, milim ravnanjem s pevci. Ali more g. Č. ta svojstva odrekati g-u M., ki ni nikdar rekel niti enemu pevcu ali pevki ene žal-besede. Ravno dejstvo, da si je g. M. sam ohranil do zadnjega pevski zbor, kaže njegovo privlačno silo, katere pevovodja v pev. društvu prav nič ne potrebuje, ker mu drugi privajajo in vzdržujejo pevce in pevke. Ker je pa g. Č. tako nepreviden, da si upa s „privlačno silo“ na dan, naj nam pove, kako „privlačno silo“ je imel on kot profesor na dijakih. Ali ne ve, kako so ga dijaki nazivali?...

Obžalujemo, da nam zaradi prostora ni možno popravljati še nekatere neresnice g-a Č-ja, tako o starih in mladih pevcih čit., o slučajnem „pomnožku“ (velikanskem pomnožku!) vsled „razkola med slov. mladino“ (o „slučaju“, da so g-a M. vedno podpirale najboljše pevke goriške, molči g. Č.) itd.

G. Č. obljubljuje k sklepu, da se bo ogibal nekega gospoda „kakor gadje za lege“. S tem se je žopet zaletel v odprta vrata; kajti ta neki gospod se njega — kakor mu je dobro znano — ogiblje že leto in dan ne sicer kot „gadje za lege“, ampak kot moža z Janusovim obrazom.

Občinske volitve v Pulju in sicer za splošno skupino so se vršile dne 9.

10. in 11. t. m., pri katerih sta bila izvoljena italijanska socialdemokratska kandidata. Opomniti treba, da so se italijanski liberalci zvezali z demokrati in skupno šli v boj proti hrvaškima kandidatom, ki sta dobila lepo število glasov. V drugem volilnem okraju je hrvaški kandidat dr. Laginja zmagal skoraj soglasno. Dobil je 460 glasov proti 30. — Danes so se pričele volitve za tretji razred, ki bodo trajale 5 dni.

V Dornbergu bo imela Hranilnica in posojilnica, zadruga z neomejeno zavezo dne 23. t. m. ob 3½ popoldne v posojilnični hiši izvanredni občni zbor. Na dnevnem redu bo: 1. Volitev načelstva. 2. Volitev nadzorstva. 3. Slučajnosti. Odbor.

Vabilo k veselici, katero priredi „K. s. izobr. dr. v Orehovljah“ dne 20. t. m. Na vsoporedu je telovadba, petje, godba in igra. Pri veselici sodeluje pevski zbor „Kat. del. dr. iz Mirna“ in telovadci.

Pasja kontumacija. — C. kr. okr. glavarstvo je razposlalo sledečo okrožnico vsem županstvom goriškega sodnega okraja: Ker je steklo v zadnjih dneh več psov in je bilo popadenih 5 oseb in več drugih psov se odreja za vse občine goriškega sodnega okraja pasja kontumacija, da se na ta način zabrani razširjenje steklosti, ki je, kakor vsakemu dobro znano skrajno nevarna in ljudem pogubna bolezen ter se odreja to-le:

1. Pasja kontumacija po določbah § 35. živinokuzne postave z dne 29. februarja 1880 drž. zak. št. 35 in 36 velja do preklica za vse pse brez razlike.

2. Vsi psi, tudi ako so na verigi morajo nositi varno močno torbo.

3. Vsi psi, ki se klatijo okolu, se imajo brez vsakega ozira ubiti.

Županstva naj torej naroče svojim varstvenim organom: redarjem, gozdnim in poljskim čuvajem itd. in tudi drugim orožni list imajočim osebam (n. pr. lovcem), naj take živali uničijo. Mrhe se imajo seveda primerno globoko zakopati.

4. Vsakdo, ki bi zapazil na kakem psu znake steklosti, je po postavi dolžan, obvestiti o tem županstvo ter do tično žival takoj ubiti ali osamiti tako, da se izključi vsaka nevarnost.

5. Vsak prestopnik proti gornjim odredbam naj se takoj naznani pristojnemu okrajnemu sodišču za kazensko postopanje. V občinah Renče, Miren, Opatjeselo, Dornberg, Prvačina, Vogersko, Bilje, Vrtojba, Sovodnje, Št. Andrež, Št. Peter, Ločnik in Solkan morajo pa biti vsi psi dobro zaprti in poleg tega nositi še železen nagobčnik.

Pekarije v Gorici bodo ob nedeljah zaprte od 2. do 6. popoldne. Tako je sklenila trgovska in obrtna zbornica v Gorici.

Samomor. — V Trstu se je ustrelil finančni stražnik, Kovarčič v srce. — Ostal je koj mrtev.

„Slovenska Čitalnica“ v Dornbergu priredi v nedeljo dne 23. t. m. v prostorih društva „Edinost“ svojo veselico. Program bo obsegal petje, deklamacije, godbo, igro in plesno zabavo. Sodelovala bo vojaška godba iz Gorice. Pričakuje obilne udeležbe odbor.

Peteline in kokoši so kradli nekateri mladeniči iz Gorice, ki so šli po vojaškem naboru na „frajo“ v Zdravščino. Pili in jedli so v gostilni g. Cotiča, a obenem mu zadavili najlepšega petelina in kokoši ter jih pobasali. Gostilničar je to izvedel in seveda stvar ovadil goriški policiji, ki je koj začela z zasledovanjem teh petelinovih in kurjih tatov. Ko so mladeniči izvedeli, da jih policija zasleduje, so skušali s kretnjem Cotičem stvar poravnati, a bilo je prepozno, kajti ovadba je bila že uložena pri državnem pravdnistvu. Kesali se bodo, da so kure kradli.

Bovsko. — V Čezsoči razsaja škrlatina, na Žagi davica, v Bovcu in v Plužnjah pa ošpice. Otroci je vse polno bolnih. Le malo hiš je brez bolezni.

— Tudi umrlo je več otrok za temi boleznimi. Zdravnika občinski in vojaški delujeta neumorno, da se ta bolezen če ne odpravi vsaj omeji.

Pranje svilnatega in volnenega blaga. — Svileno in volneno blago se najbolje opere in brez vsakega poškodovanja osuši, ako se je namoči v morji vodi, v kateri se je poprej nekoliko Schichtovega mila raztaljalo. Ko je to blago v omenjeni tekočini dobro namočeno, se je krpek stisne in ovije. Na ta način se perejo tudi fine čipke in sploh jednako fino blago.

Vabilo na redni občni zbor vojaško-veteransko društvo za Goriško in Gradiščansko, ki bo v nedeljo 16. maja 1909 ob 11. uri predpoludne v prostorih „Hotel Post“ v Gorici. Dnevni red: 1. Otvoritev zborovanja. 2. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega zbora. 3. Poročilo o društvenem napredku in poslovanju. 4. Poročilo društvenega blagajnika. 5. Volitev društvenega predstojništva. 6. Drugi nasveti in predlogi.

V cerkvi Marije Device Snožnice v Avčah se je opazilo nekaj starih opresnih slikarjev zgodovinske važnosti. — Komisija za ohranjanje zgodovinskih spominkov je podelila 300 K podpore, da se cerkev popravi in slikarije ohranijo.

Kolesarsko društvo „Danica“ v Gorici napravi veliko društveno dirko dne 20. junija t. l. ob 5. uri pop. in sicer od Mirna do Gorice. V slučaju slabega vremena se vrši dirka 8 dni pozneje. Darila za dirkače bodo jako lepa. Za najpridnejšega dirkača bode še poseben darilo. Vstopnina je določena na K 1. Društvene čepice so tudi že narejene in se udobé pri predsedniku društva in pri g. Horvat-u klobučarju v Gorici. Društvo si napravi tudi obleko. Napravo društvenih oblek je prevzel gosp. Rojca, krojaški mojster v Gorici, kateri že dela in bodo v kratkem dokončane. Do sedaj se jih je naznanilo čez 40 društvenikov. Ako želi še kak društvenik napraviti si obleko, naj se obrne do g. Rojca.

Puljski ital. republikanci so za časa mobilizacije prilepljali po puljskih ulicah letake, naj se rezervisti ne pokore pozivu pod zastavo. Vsled tega so aretirali tri tiče, ki se bodo zagovarjali pred celovško poroto, ker je sodišče odvzelo to stvar ital. rovinjski poroti.

Gospodarske vesti.

Pravila za goveji hlev.

Splošna pravila.

1. Z živalimi bodi prijazen, ne trpinči jih nikdar; tepe previdno, toda nikdar brez pravega povoda, ne zmerjaj brez potrebe, ravnaj z živalimi prijazno in vestno!

2. Skrbi za svetla okna, pusti, da pride solnčna svetloba v hlev! Svetloba pospešuje zdravje.

3. Skrbi, da bo veš hlev suh in snažen, pa ne le jasli in hodniki, temveč tudi stene in strop, vrata in hlevsko orodje.

4. Zračni dobro, posebno zjutraj zgodaj, po zimi pa zabrani vsak prepih.

5. Skrbi v zimskem času za primerno toploto! Toplota, ki naj je obsešena v hlevu, naj kaže 12—15° C., kjer so mlada teleta pa 15—17° C. V toplu hlevu se živina počuti prijetno in se varči na krmi, v pretoplom hlevu se žival omehkuži in oslabi.

6. Drži živali snažno, odstrani ali pokrij blato pravočasno, skrbi za dober odhod gnojnice! Dobra stelja in dobro nastiljanje prihrani na delu za snaženje, zboljša hlevski zrak in hlevski gnoj.

7. Raznesi hlevski gnoj enakomerno na gnojniku, stlači ga dobro in skrbi, da ostane zložen!

8. Skrbi, da živali v hlevu niso priklenjene ali privezane preveč na dolgo ali preveč na kratko, da se lahko

vležejo in lahko vstanejo, da se ne rinejo ena v drugo.

9. Ne trpi mrčesa na živalih; zatiraj podgane, miši, dihurje, podlasice; čuvaj lastovice in sove!

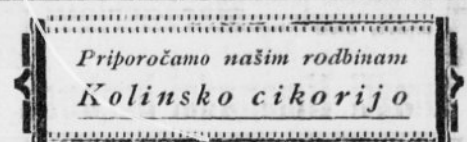
10. Zapiši si vse potrebno točno in pravilno!

11. Ne puščaj brez dovoljenja nobene tuje osebe v hlev in ne daj se izprašati po kupčevalcu!

12. Z lučjo bodi previden! Če nastane ogenj, klič hitro na pomoč, skuša najprej rešiti ljudi in živali!

13. Skrbi, da se v hlevu ne dela prahu, pred pometanjem poškopri, če je potrebno, hodnike z vodo!

14. Skrbi za dobro vprežno opravo in jermenje, skrbi tudi za parklje!

Kinematograf Salon Central.

Vidno od 15. do 22. maja.

PROGRAM:

Požar v Carigradu. — Snežena krogla. — Mala princezinja. — Zvito pridobljena nevesta. — TOSCA, velika drama, spisal Viktorien Sardou, član francoske akademije znanosti. — Žarki in sence. — Pustna šala.

Nepr klicljive znižane cene!

Predstave ob delavnikih ob 1½ 8. in 9 uri zvečer. V praznikih in nedeljah predpoldne v 11 uri; popoldne ob 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. in 9. uri.

prodaj, gosli, citre, kitare, mandoline, harmonike, akarine itd., za katere se razpošilja poseben cenik s slikami. Ta veliki ilustrovani cenik se pošilja vsakemu franco in brezplačno. V isti tovarni izhaj. vsak mesec po jedenkrat pod naslovom „Tamburice list“, v katerem se nahajajo poleg poduka o igranju na tamburice tudi krasne sgledbe za tamburiranje. — Ta list stane 8 kron na leto.

Grand Elektro Bioskop Central.

Danes 15. maja ob 8. uri zvečer

3. veliki „Highlife“ večer združen z vojaškim koncertom

pri katerem svira orkester pešpolka št. 47. iz Gorice.

Novost za Gorico.

Najlepši, najdovršnejši in najdaljši film sedanosti.

Poleg drugega veliki senzacionalni program.

„TOSCA“

drama od V. Sardou, člana francoske akademije znanosti.

Dramo so igrali najboljši pariški umetniki:

»Scarpia«, g. Le Bargy, član gledališča Theatre Commedia Française.

»Mario«, g. Alexander, član gledališča Theatre Commedia Française.

»Angelotti«, g. Mosmer, član gledališča Theatre Renaissance Française.

»La Tosca«, gospa Cecilija Sorel, članica gledališča Theatre Commedia Française.

Kraj igre in pojasnilo: a) Loža Flore Tosca, b) gledališče Argio, c) celica v Angeljskem gradu, d) beg, e) Mario-va vila, f) muka, g) smrt Scarpia.

